

Марица Лукић
ПУТНИЦИ МОГ ВРЕМЕНА

Уредник
Зоран Колунџија

Илустрација на корици
Марица Лукић

Марица Лукић

ПУТНИЦИ
МОГ
ВРЕМЕНА

Проза

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

ПУТНИЦИ МОГ ВРЕМЕНА

Сви смо ми путници. Укрцамо се у воз звани Живот и путујемо до своје излазне станице. На том свом путу срећемо разне људе, са некима успут чаврљамо, са некима се дружимо, неки покушавају да нам одузму седиште, а неки нам краду тренутке среће остављајући неке неизвесности и горчине. Приче овде написане говоре о тим људима, мојим сапутницима са којима сам делила простор и ваздух који дишем. Свака прича открива неке карактеристике тих људи. Може се рећи да су ове приче слика времена у коме сам живела и живим сада. Мислим да ће свако у овим причама или препознати себе или неког од својих сапутника. Ове приче се неће допасти онима који су крали туђе снове. Нека ми ти крадљивци туђих снова опросте јер ја нисам крива што ће будућим покољењима слике о њима остати забиљежене такве какве јесу. Ја сам само држала оловку у руци, а они су писали. То што су записали је у мојим причама. Ја сам само била као фотографски апарат. Оно што се нађе у објективу, буде и на слици, нимало улепшано, нити проружњено, но онакво какво јесте. Можда је грешка у овом мом путовању што ружно не улепшавам јер многи настоје да ме сместе у купе најниже класе лишавајући ме неких благоугодних тренутака у путовању. Са улепшавањем би добили лаж. У народу се каже да су у лажи кратке ноге. Све што је увијено лажима остаје

заробљено у времену настанка јер њихов кратки корак не може да прескочи у нека друга времена. Радије бирам да будем фотографски апарат јер он открива истину. Неко је рекао да је истина оштрија од мача, а речено је и то да онај ко се игра мачем, од мача и страда. Ја знам да је истина Богу мила и да ће Господ ову моју игру мачем једног дана наградити. А до тада ћу бити путник у купеу ниже класе.

Марица ЛУКИЋ

АМЕБЕ

Била сам члан једног удружења преко двадесет година. Да ли сам још? Не знам. На моје мејлове не одговарају. Неће да ми кажу број жиро-рачуна и колика је чланицина. Једноставно ћуте. Знам да су пријетили да ће ме избацити из удружења, а да ли су то учинили, ја још не знам. У почетку је удружење радило, давало је портрете својих чланова, позивало на сједнице, а онда је све стало. Дошли су неки други и почела су нека друга правила. Нико не зове на састанке. Искрено, нисам неки љубитељ тих састанчења јер се на тим састанцима обично о теми прича десетак минута, али се зато по сат времена воде полемике и расправе о стварима које са темом немају никакве везе. И на крају кад сви схвате да се на тој тачки остало и превише дуго, прелази се на следећу, а да се честито не зна ништа је договорено. А како би се и знало кад се говорило о нечем другом. Млатила се празна слама и измлатила. Они који су имали рећи нешто паметно на тему нису могли добити ријеч од ових што млате празну сламу. Али на крају састанка млатачи празне сламе су забиљежени као активни чланови који завредњују поштовање, а што не и неку функцију. Логично. Шта вреди онима што су паметни када ћуте. Ништа од њихове памети. Нико не размишља о томе што од млатача празне сламе нису могли ништа рећи. Тактика млатача празне сламе: „Млати празну сламу да други од трине не могу отворити уста.“ Знам ја да

они који млате празну сламу на сједницама, млате празну сламу и у својим дјелима. Знам ја да само они имају прилику да своја дјела покажу и да је то мени ускраћено, али мене моја инспирација тјера да стварам. Без инспирације нема добрих дјела. У једном систему који се распао и још се распада за оштро око се увијек нађе инспирација. Подједнако ме инспирисао и лет лептира и кад муња пара небо. Јер спасен може бити само онај ко живи у јединству са природом. Не занимају ме она дјела која ће да живе онолико дуго колико ћу живјети ја. Покушавам да стварам дјела која ће бити значајна и за будућа времена, чије ће поруке бити примјењиве и у тим временима. И зато сам стварала и писала не осврћући се на млатаче сламе. Примјетила сам да се на страницама удружења врте једни те исти ликови. Једни друге хвале, дижу у небеса. Мене ту нигдје нема. Али добро. Они имају добар суживот са властодршцима, промовишу њихове идеје, подржавају их, а властодршци им за узврат дају неке цркавице да могу да се промовишу и штампају своја дјела. Брак из љубави. Ја сам увијек цијенила љубав и она је у многим мојим стиховима тако да ми тај њихов брак из љубави није сметао. Кад видим да су претјерали ја бих их називала амебама. Мада се понекад питам да ли су и амебе, јер амебе, иако су без мозга, знају поенту живота. А да ли је они знају? Да ли знају да вријеме не стоји, него тече. Долазе неки нови људи, па иза њих опет неки нови и једног дана ће доћи неки који неће знати ни мене, ни њих. Тад ће бити само наша дјела, нечија натопљена празном сламом, а нечија истинским емоцијама, инспирацијом и уграђеним дијелом свога бића.

БОБИ РЕКС

Паркирао је ауто на паркинг и излазећи из њега чуо је да цвили пас. Кренуо је трагом цвиљења и убрзо видио мало штене ротвајлера. Била му је сломљена нога, а изнад лијевог ока је била посјекотина. Узео га је и однио ветеринару, а последије тога кући. Дао му је име Боби. Након кратког времена Боби се опоравио. Направио му је бокс и сваког дана га водио у шетњу и играо се са њим. Након три мјесеца избио је рат, а након пар дана, у цик зоре, чуо је у близини куће пуцњаву. Напали су његово село. Пробудио је укућане и сви су убрзо били сакривени у оближњем шипражју и тад се сјетио да није пустио Бобија. Око куће су већ обилазили наоружани војници, а убрзо се видио дим и пламен из куће. Наоружани војници су се још неко вријеме задржали, а онда их видје да одлазе. Водили су са собом и Бобија.

Прошле су три године рата и ђаво се поново поиграо са њим у цик зоре. Двије стотине километара далеко од своје родне куће било је нападнуто село у коме је нашао привремени смјештај. Пробудио је укућане и убрзо су били у шумарку надомак куће. Посла породицу дубље у шуму, а он оста да провјери да неће војници кренути за њима. Поново су наоружана лица обилазила око куће.

– Рекс! Иди тамо! – чуо је како један од њих говори.

Гледајући како избија дим из куће крајичком ока примијети силуету. Брзо се окрени у том правцу и следи. На

пар корака од њега стајао је ротвајлер, дигнутих ушију, спреман за напад. Стајао је тако, гледао га, али није напао. Грозничаво размишљајући шта да уради и зашто га пас не напада примијети ожиљак изнад лијевог ока.

– Боби. Ти си? – прошапута.

Пас обори уши и крену ка њему. Он пружи руку и помилова га. Боби леже крај њега, баш онако како је то и прије радио када је желио да буде милован по стомаку и између ногу и он га поче миловати. Трже се кад чу:

– Ајмо у шуму да видимо има ли кога.

– Нема потребе. Рекс је отишао тамо. Ако он није никог нашао, нећемо ни ми пронаћи. Рекс! Дођи!

Боби се није ни помјерио. Лежао је и уживао у миловању.

Шта ако дођу да га траже? – помисли и грашке зноја почеше избијати на чело. Није могао да му каже да иде јер свих ових година није могао опростити себи што га онда није ослободио из бокса. Заволио је тог пса, а и пас њега, јер га није заборавио након три године. Понекад у осами док је размишљао о Бобију знала му се отети и суза. Сад је ту крај њега и како да му каже да иде. Миловао га је њежно по стомаку, а Боби је исплазио језик и није скидао погледа са њега. Одједном Боби скочи на ноге, лизну га по руци и одјури. Погледа према кући. Наоружани војници су били кренули према шуми. Видје и Бобија како трчи према њима. Војници стадоше и кад пас дође до њих, окренуше се и одоше. Са породицом се смјестио у граду. Срете комшију из села.

– Е мој пријатељу, поново те попалише. А замисли. Дошао неки црни пас и већ два дана се мува око куће. Нека помија. Још само треба да нам почне краст кокоши. Пуцали смо на њега, ал он неће да оде.

– Боби. – прошапута.

Окрену се и крену право у село.

– Ама, комшија, шта ти је? Какав Боби? Као да си видио ђавола.

– Анђела, комшија. Анђела. – одговори идући брзим корацима ка селу.

ВАСКРШЊЕ СУНЦЕ

Лазар и Анђелија су сједили за богатом васкршњом трпезом. Кућа је мирисом укучних колачића и шареним, црвеним, ускршњим јајима одавала топлу породичну, празничну атмосферу. На столу прекривеном предивно исхекланим кончаним, наранџастим столњаком истичала се корпица боје кафе у којој су се налазила лијепо ишарана јаја. Поред ње у керамичкој здјели лежали су миришљави, ситни колачићи жуто-браон боје. Велики цвјетови жарко жутих лала у плавој блиставој вази на неки посебан, необичан начин уливали су животну топлину свему. Кроз малу кончану завјесицу, преко мјестично озелењеног брда пробијало се сунце и падајући на празнично постављен сто одисало романтичном, топлим атмосфером. Свој сјај и топлину ширило је и по свјеже окреченим бијелим, миришљавим зидовима, обасјавајући тако и велику, умјетничку слику на којој су морски вали запљускивали сиву, оштру камену хрид. Лазар је након мјесец дана поново дошао кући. Како је био добар и вриједан радник замолио је газду да га пусти за празнике кући, а овај је прихватио уз услов да ради прековремено и умањи губитак због свог изостанка са посла. Лазар је радио од ране зоре па све до мрака и сада је ту са својом вољеном супругом прослављао васкршње празнике. Након доручка, Лазар пожели да окуша своју риболовачку срећу.

Испод куће се простирала тек озелењена, травната, мека ливада поред које је протицала широка, пространа, брза ријека. Лазар и Анђелија у веселој атмосфери обасјани топлим сунцем проводили су пријатне тренутке великог празника, уз свеprisутну наду да ће се закачити нешто од мноштва рибе из дубине брзе ријеке на тек забачене штапове и тако их затрзати уз оглашавање веселог звука звонца на њима. У међувремену су се играли великом, шареном лоптом на којој су се истицали љубичасти тонови.

Лазаре, хоћемо ићи данас код твојих? Дуго ниси видео Драгана и Милену. Да видиш само како су ти братићи порасли. Ко два права момка су.

– Нећемо данас. Хоћу да будем с тобом. Тако смо мало заједно. Дође ми некад да оставим све тамо у Минхену и дођем овамо, код нас, па како други тако и ми.

– Стрпи се још мало, бар док се дијете не роди. Да скупимо нешто више новца. Знаш шта све треба за дијете, а све је скупо. А кад си већ тамо и пружа ти се прилика да зарадиш, искористи то.

– Па не знам Анђелија ко заправо кога искоришћава? Хладан је запад... Суров. Без емоција. Посебно за нас дошљаке. Видјела си како су прошле наше комшије Драгица и Перо. Он није мого да ради. Шта ће? Стопостотни инвалид, а она запела да заради за дјецу и њих, испрехлађивала зглобове руку и одмах, од газде добила отказ. Нема боловања. Нема емоција ко код нас. Крвав је сваки динар, тамо зарађен. Ринтачиш од јутра до сутра.

– Ма знам. Неки дан ми је била Милијана.

– Која Милијана?

– Петрова жена. Знаш да су они отишли у Аустралију. Прича ми како је тамо тешко наћи посао. Додуше, дају социјалну помоћ, али посао добити је врло тешко, без знања језика никако. Јадна она, ем што мора извршити ностри-

фикацију дипломе морала је уписати и факултет. Ти знаш да она има око педесет година, али ето мора. Мало сам јој се и смијала. Прича она да је њен Горан нашао код неког Италијана да ради. Послије школе ради у неком магацину. Прича она како јој се син разболио и није могао да иде да ради, међутим, дијете хоће да иде радити јер ће газда примити неког другог. Она јадна узме дијете у ауто и код газде. Замоли га да она умјесто сина ради, јер је очигледно да јој је дијете болесно. Пристане газда невољно. Кад оно тамо све неки високи момци као што је и њен син. Она дошла међу њима као кепец. Посао се састоји у томе да бродом долазе неке мајице, а они их сортирају, савијају, лијепе неке наљепнице на њих и тако нешто слично. У почетку је она лијепила неке наљепнице на мајице, али кратко вријеме. Послије тога, требало је мотати мајице. Сломил се јадна жена мотајући и на крају посла избројала је да је смотала око сто мајица. Никако није правила паузе. Сва срећна, мислећи да је успјешно замијенила сина дође кући и пита га колико он смота тих мајица. Кад јој је рекао да је то око четири стотине мајица жена се разочарала. Додуше каже она да њен син заради лијепо. Тад је схватила зашто не може да нађе посао и зашто газде такве послове обично дају омладини, поготово ако је вишег раста. Док је она то причала ја сам се исмијала, јер је она правила неке фацие и гримасе које су просто тјерале на смијех. Свашта је она још причала. Отприлике свагдје код њих је исто, пуно се ради, али се и заради, али без обзира на сав новац, ја бих највише вољела да си ти овдје, стално са мном. Овако, дођеш мало и одеш. Кад треба да пођеш желудац ми се почне превртати.

– Ма, радићу још ових наредних седам мјесеци. Таман до Нове године.

– Красно! – рече Анђелија питајући се да ли да му сада каже оно што је притисло и прогања сво вријеме откако је Лазар дошао.

– Ма, сигурно. Размишљаам нешто, мом оцу и мајци плаћали одвојен живот. Ах... Тај хладни запад! Мисли да све може да плати... Нема тих пара које могу да плате одвојен живот. Читавог живота сам био до оца без оца. Оде, не дође по годину дана. Е, моје дијете неће тако живјети. Никакав то живот није.

– Лазаре, шта мислиш, хоће ли још који пут до мрака изаћи сунце? Види, као да га је облак побиједио!

Тек што је завршила реченицу сунце опет, у још већој снази пуче по ливади, по њима онако блаженим, пуним живота и велике, неописиве радости што су после дужег периода опет заједно. Само би мала, ситна мрвица танкоћутне стрепње на моменат уселила и за кратко помутила сјај њихових очију, кад би се сјетили да ће опет бити раздвојени седам пуних дугачких, предугачких мјесеци. Требало је осмислити нечим све те минуте, сате, мјесеце... Све те дугачке, предугачке дане. Требало је наћи کاریку јаку, чврсту да их повеже, осмисли, да се не распрше у бесмисао празнине. Сигурно ће жарко, жуто, васкршње сунце повезати их у нераскидиву, хармоничну цјелину и снажно сјати за њих. Када су изгладњели пођоше кући.

Послије ручка изађоше у шетњу. Углавном су ћутали чврсто привијени једно уз друго и дивили се љепотама природе. На храпав, повећи, сиви, кроз голи камен спустило се крештећи пар црно-бијелих чавки. На домак, ви-сила је ријеком подривена клисура, изнад које се прости-рала зелена ливада. Западно од свега чули су се прерађе-ни, хидроелектраном убрзани ријечни таласи. На обали у

подножју видјело се неколико рибарских штапова вјешто забачених у дубину тиркизне ријеке. Њихови власници удобно заваљени у своје сједељке с погледом који се при најмањој вибрацији штапа кретао у том правцу и с неком борилачком, спортском чежњом очекивао улов, очигледно су уживали у свијету риболова. Сјало је лијепо, жуто, благо, васкршње сунце. У окриљу те тоpline кадуља, маслаци, бијеле раде и камилица већ увелико су нашли свој дом на ливади, нарочито на благом узвишењу до кога су водиле травом, кадуљом и шипражјем обгрљене сиве степенице. На крају њих стопала су им закорачила на мекани жуто-зелени тепих са њежним бијелим тоновима који се простирао испод три висока, стасита бора. Бучни мотор тек понеког аутомобила раздирао је блажену тишину. Прошли су поред украшених излога, киоска на којима су се уочавали нова издања дневних и мјесечних женских часописа и ко зна шта још све не. Људи су се поздрављали веселим поздравом „Христос васкрсе” и отпоздрављали „Ваистину васкрсе”. Спустили су се до сунцем обасјане обале на коју је иштетало неколико мајки са својим малишанима. Анђелија је гледала малишане са погледом пуном тоpline непрестано размишљајући како да Лазару саопшти новост плашећи се какву ће то реакцију направити код Лазара, јер Лазар је у животу све планирао до најобичнијих ситница којима други нису придавали значај, а ово није било планирано, бар не сада.

– Када си био прије мјесец дана изгледа да си код мене нешто заборавио. – рече напoкон скупивши храброст.

– А шта то? – погледа је зачуђено Лазар.

– Пар милиона нечега што је било несташно.

– Молим те реци шта је у питању. Немој ме држати у неизвјесности.

– Нисам добила, а ти знаш шта то значи.

– Побогу Анђелија, буди јаснија. – гледао је Лазар зачуђено у Анђелију. Очигледно му ништа није било јасно.

– Нисам добила мензес. Трудна сам. Требало је да пазиш. – рече Анђелија плашећи се реакције Лазара, а уједно тражећи оправдање.

– И ти сво вријеме ћутиш откако сам дошао. Лудице једна то је нешто најљепше што сам чуо у животу послјије твог пристанка да се удаш за мене. – рече Лазар и поче љубити Анђелију, прво у лице, косу, а затим у руке. Подиже је снажно увис и понесе љубећи је у груди и стомак. Непрестано је захваљивао Богу за радост коју му је приредио за овај васкршњи дан. Чинило му се да никада као до сада сунчеви зраци нису били тако њежно топли, а само сунце зрачило неком божанском љепотом.

Сунце се било зашло негдје иза брда пуштајући мрак да скрије све љепоте које природа несебично нуди. Лазар и Анђелија су сједили припијени једно уз друго на каучу и пратили некакав не баш интересантан филм.

– Знаш Анђелија, много си ми радости данас приредила. Иако си ме држала мало у незнању, ја тебе нећу. Рећи ћу ти моје планове. Ово ме није изненадило, мада је неплански, јер размишљао сам шта чинити ако се ово деси. Знаш. Запад јест суров, али нуди неку сигурност. Уколико радиш и имаћеш, а код нас је све другачије. Нема гаранције низашта. Можеш цркнути радећи, а живјети као просјак. Бар тако је сада. Ја и ти можемо свакако. Ми можемо дневно једном да једемо хљеба, али беба. Она мора имати све... – ућута.

– Па шта ћеш да чиниш? – упита Анђелија не скидајући погледа са Лазара, нестрпљиво чекајући да Лазар настави причати.

– Знаш, као што рекох, нисам баш изненађен. Ја имам радну дозволу. Газда има мали станчић. Разговарао сам са њим шта би било ако бих хтио да доведем и супругу. Како сам добар радник, рекао је да би ми издао тај станчић, а нашло би се посла и за тебе. Каже да му је жена болешљива па би могла повремено да очистиш кућу и да јој понекада нешто помогнеш. Наравно пристојно би платио. За почетак би тако. Гледао сам и неке друге станове. Могли би некако да живимо. Мање би уштедили, али би се већ нешто уштедило.

– А беба, гдје би се породила?

– Породила би се у Њемачкој. Нек има њихово држављанство, а ми јој омогућујемо наше. А она кад одрасте нека одабере. Видиш каква су наша подручја. Стално неки ратови, сукоби. Читав живот кућиш, а изгубиш за дан. Никад не знаш на чему си. А тамо се мора много радити, али се зато и заради. Има закона и има реда. Овдје се могу увијек вратити. Кад год зажелим, а тамо не могу. Имао сам ту луду срећу па зашто је пропустити. Наравно размисли и ти, па ако си за, онда идемо, а ако ниси онда ћемо се договорити како ћемо.

– Мој Лазо, у праву си све што си реко. Нема се ту шта размишљати. Него се ти чуј са газдом последије ових празника, па право у Њемачку.

ВЕЛИКА ЉУБАВ

– О, како предивна кућа – чула се случајна пролазница улицом тог предграђа – сва у бокорима ружа, па у раширеним крошњама дебелих стабала, Боже како је дивно!

– Па ту живе Марко и наставница Лорета – одговарала јој је друга сапутница – они су брачни пар за примјер. Како се само дивно пазе, нарочито господин Марко, он ради заједно са мојим Војом. Професор је на технолошком факултету.

У кући се чуо Марков глас:

– Лора, данас идемо у природу.

– Али, рекла сам ти да ми се не иде...

– Ићи ћеш, него шта. Понијећемо нешто и за роштиљ, неће то бити удар на наш кућни буџет.

– Није због тога Марко, не иде ми се, а имам и јаке вртоглавице, боље се осјећам кад мирујем.

– Те вртоглавице су ти од дужег спавања, или од тог карфиола, једеш га превише.

– Ма није Марко...

– Ћут знам, знам ја од чега су, па ја те знам злато ко свој мали џеп. То ти је од оног лијека, пијеш га три пута дневно.

– Али мили то је биљни препарат... Мислиш да је од њег?

– Убијећен!

– Добро, одох да се мало средим у купатилу.

Није обраћала пажњу колко се задржала унутра. Прену је тихо отварање врата и Марков глас:

– Шта радиш толико у купатилу, Лора? Видим сређујеш стопала, стави нешто око крста злато.

Остала је дуже и око масаже стопала. Опет је прену Марков глас:

– Па гдје си ти срећо? Хоћеш ли да попијемо кафицу на балкону прије шетње?

– Нисам баш за кафу Марко. Боље можда да је попијемо после шетње.

– Лора, обуј у шетњу патике, злато.

– Планирала сам црне папуче.

– Ма, не срећо, обуј патике, да се лијепо опустиш. И још нешто Лора, више нећемо шетати истим путем. Нећеш се ти мени учити неком стереотипу. Сутра неко пореда блокове и ето стреса...

Први пут Марија одлучи да му стави до знања да може нешто и без те велике бригае с његове стране.

– Па зар их не би склонио за моју љубав Марко?

– Шта, да склоним блокове? Ха, ха, ха, ха...

Нешто касније већ су били на предивном шеталишту.

– Злато, узми чипса. Па зашто не волиш чипс, знам да си га вољела.

– Волим да ћутим док шетам Марко, не волим чипс. Хвала ти. И та кесица стално ми додирује лакат и шушти – негодовала је Лорета.

Након шетње вратили су се, баш на вријеме, за термин филма. Тек што је почела да прати филм из друге собе зачу Марков глас:

– Ја ти не би савјетово мила да гледаш тај филм.

Лорета не обраћајући пажњу настави да прати филм. После непуне три минута из кухиње се појави Марко сав брижан да се она не уплаши од филма.

– Ја ти не би заиста савјетово да гледаш тај филм. – рече и опет оде у кухињу. Лорета устаде и промјени канал.